

Fatiha sûresi üzerine

İstanbul'dan Nurullah ÇINAR: "Fatiha Suresinin mânâsı ve önemi üzerinde durur musunuz? Fatiha suresini her namazda neden okuyoruz? Ölülerimize karşı neden okuyoruz? Her duadan sonra neden "El-Fatiha!" deniyor ve biz neden Fatiha okuyoruz?"

Fatiha Suresi, Kur'ân'ın vahiy diliyle özetlenmiş halidir. Kur'ân'ın çekirdeğidir. Kur'ân'ın özüdür, özetidir. Kur'ân'ın köküdür. Kur'ân'ın tohumudur. Bediüzzaman'ın ifadesiyle, "Kur'an-ı Azimü's-Şanın bir timsal-i münevveridir."1 Bundandır ki, her namazda okumamız emredilmiştir. Fatiha Suresi Rahman'ın rahmetinden gelen ve rahmete vesile çok kuvvetli bir sure olması hasebiyle her duamızı onunla yaparız, her duamızı onunla bitiririz, ölenlerimize de onu okuruz.

Cenâb-ı Hak Peygamber Efendimiz'e (asm) ve onun ümmetine Fatiha Sûresini bir rahmet ve bir müjde eseri olarak indirmiş ve bunu Kur'ân'ında şöyle beyan buyurmuştur: "And olsun ki Biz sana usandırmaksızın tekrar tekrar okunan yedi ayetli Fatiha'yı ve azametli Kur'ân'ı verdik."2 Bu âyetiyle Kur'ân, Fatiha Sûresinin yedi rahmet ayetiyle birlikte dillerden ve gönüllerden düşmeyeceğini haber vermiştir. Peygamber Efendimiz (asm) kendisine Fatiha Suresi verilmekle taltif edilmiştir.

Kur'ân'dan ayet olarak ilk inen, Alak Sûresinin ilk beş âyeti; sûre olarak ilk inen ise Fatiha Sûresidir. Fatiha Suresi, Alak Suresinin ilk beş âyetinden hemen sonra ve ilk sûre olarak nazil oldu.

İlk beş ayet indiği zaman Peygamber Efendimiz (asm) Hazret-i Hatice'nin amcası oğlu olan ve bir Nasraniyet alimi bulunan Varaka ibn-i Nevfel'e gitmiş ve ona yaşadığı hali anlatmıştı. Varaka bu halin bir vahiy hali olduğunu, kendisine daha önce Hazret-i Musa'ya da gelen Cebrail'in geldiğini ve kendisini böylece peygamberlikle müjdelediğini haber verdi.

Ardından çok geçmeden, Peygamber Efendimiz'e (asm) baştan sonuna kadar Fatiha Suresi nazil oldu. Peygamber Efendimiz (asm) Varaka'ya tekrar giderek Fatiha Suresini de okudu. Yaşlı ve gözleri kör bulunan Varaka bu defa müjde ile konuştu:

“Müjde! Müjde ya Muhammed! Ben şahadet ederim ki, Sen İbn-i Meryem’in müjdelediği zatsın. Sen, Musa’nın namusu gibi bir namus üzerindesin. Sen Nebiyy-i Mürselsin. Sen cihada memur olacaksın.”³

Fatiha sûresi baştan sona kadar hamd ve şükür ifade ediyor. Bizi dünyada ve ahirette ihya edecek ihtiyaçlarımızı içine alacak çapta zengin bir dua ifade ediyor. Önce Rabbimize hamdü sena, ardından ibadetimizi ve kulluğumuzu yalnız Ona tahsis ettiğimizi beyan, ardından ömrümüz boyunca ne istersek tamamını yalnız Ondan isteyeceğimizi ikrar ve onun ardından en mühim isteklerimizi sıralayan zengin bir metin içeriyor.

Mânâsını kısaca vermemiz gerekirse: “Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla: Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur. O Rahmandır; rahmeti bütün varlıkları kuşatır. Ve bütün yaratıklarının her türlü rızkını merhametle yetiştirir. O Rahimdir; yaratıklarına karşı pek şefkatli ve merhametlidir. O hesap gününün sahibidir. Ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım isteriz. Bizi sırat-ı mustakime (doğru yola) ilet. Kendilerine nimet ve ihsanda bulunduğun peygamberlerinin ve onlara tabi olan Salih kullarının yoluna ilet.- Gazabına uğrayanların ve dalalete düşmüş olanların yoluna değil. Âmin.”

Peygamber Efendimiz (asm) Hazret-i Übeyy İbn-i Ka’b’a:

“Sana ne Tevrat’ta, ne İncil’de, ne Zebur’da, ne de Kur’ân’ın diğer kısımlarında benzeri indirilmemiş bir sure öğretmemi ister misin?”

Übeyy İbn-i Ka’b: “Evet yâ Resûlallah!” dedi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz (asm): “Namazda nasıl okuyorsun?” buyurdu. Bunun üzerine Übeyy İbn-i Ka’b, Fatiha Suresini okudu. Peygamber Efendimiz (asm):

“Evet, nefsim kudret elinde bulunan Allah’a yemin ederim ki, onun eşi ne Tevrat’ta, ne İncil’de, ne Zebur’da ve ne de Kur’ân’ın diğer kısımlarında indirilmiştir. O bana verilen şanlı Kur’an’ın içinde bulunan yedi ayetli Fatiha Suresidir”⁴ buyurdu.

Peygamber Efendimiz (asm) bir diğer hadislerinde: “Her kim namaz kılar ve o namazında bildiği halde Fatiha Suresini okumazsa o namaz eksiktir. O namaz noksandır. O namaz tamam değildir. Allah Teala, ‘Fatiha Suresini kulumla kendi aramda iki eşit kısma ayırdım. Yarısı Benim, yarısı da kulumdur. Kulum onunla istediğine kavuşacaktır’ buyuruyor. Nitekim kul kıyama kalkar ve ‘Elhamdülillahi Rabbi’l-âlemin’ (Âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamd olsun) der. Bunun üzerine ulu ve yüce Allah, ‘Kulum bana hamd etti!’ Buyurur. Kul, “Errahmanirrahim” der. Allah,

'Kulum Bana senada bulundu' buyurur. Kul, 'Mâlik-i Yevmiddin' der. Allah Taala: "Kulum Beni tazim etti. İşte bu okunanlar Bana aittir. "İyyake nabüdü ve iyyake nestain" Benimle kulum arasındadır. Surenin bundan sonraki ayetleri ise kulumundur ve kulum o ayetleri okuyarak dilediğine kavuşur. Çünkü kulum artık, "İhdinassırâtelmüstakim. Sıratellezine en'ante aleyhim gayri'l-mağdubi aleyhim veladdallin. Amin" diye dua ediyor" buyuruyor."5

Dipnotlar:

- 1.Sözler, s. 45
- 2.Hicir Sûresi: 87
- 3.Hak Dini Kur'an Dili, 1/10
- 4.Tirmizi, Kur'ân'ın Faziletleri, 1
- 5.Tirmizi, Kur'an Tefsiri Babları, 2